

Ke vkladové povinnosti společníka kapitálové společnosti po novele zákona o obchodních korporacích

JOSEF KRÍŽ*

General remarks on the partner's contribution obligation after the Corporation Act 2021 Amendment

Summary: *The Corporation Act 2021 Amendment (Act No. 33/2020 Coll.) amended, inter alia, certain provisions of the Corporations Act concerning the contribution obligation. This article is focused on some partial interpretation issues related to the assumption of this obligation, namely including (i) the difference between the contribution obligation and the obligation to pay the issue price, where this ambiguity has not been completely removed by this amendment, (ii) a new exception from the obligation of the founder of a limited liability company to pay the issue price to a company's special bank account, (iii) persistent uncertainty about the effective date of incorporation of a joint-stock company, (iv) new obligations in respect to non-monetary contributions when increasing the share capital of a joint-stock company, and further (v) categorizing of the methods of increasing the share capital by subscribing new shares after this amendment. This article is limited to capital companies.*

Keywords: *contribution obligation, monetary deposit, non-monetary deposit, formation of a company, limited liability company, joint-stock company, increase of registered capital*

Novela č. 33/2020 Sb. („Novela ZOK“) upravila mimo jiné některá ustanovení zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů („ZOK“ nebo „zákon o obchodních korporacích“) týkající se vkladové povinnosti, resp. obecně povinnosti splatit emisní kurs. V tomto článku se tak zaměřuji na některé dílčí otázky spojené s přebíráním této povinnosti, ať již při založení kapitálové společnosti, nebo při zvyšování základního kapitálu, a to jak na případy, které Novela ZOK ovlivnila, tak na ty, kde zásadní nejasnost bohužel ponechala. Tento článek je přitom omezen na kapitálové společnosti.

Pojem vkladové povinnosti a povinnosti splatit emisní kurs

Základní dílčí otázka spojená s přebíráním vkladové povinnosti je definiční, a to jaký je vztah mezi vkladovou povinností a povinností splatit emisní kurs, resp. s tím spojenou otázkou, k čemu se vztahuje předmět vkladu. V tomto ohledu přitom Novela ZOK promarnila šanci nejasnost zákona odstranit.

Vklad je podle zákona o obchodních korporacích částka, kterou se společník podílí (nebo vkladatel má podílet) na základním kapitálu kapitálové společnosti (to je zcela zřejmé jednak z § 30 ZOK, podle kterého je základní kapitál obchodní korporace souhrn všech vkladů, a jednak z druhé věty § 15 odst. 1 ZOK, podle které se u akciové společnosti vklad označuje jako jmenovitá hodnota akcie). Jmenovitou hodnotou akcie je pak, stručně řečeno, částka uvedená na akcii jako její jmenovitá hodnota [§ 259 odst. 1 písm. c) ZOK]. Nemá-li akcie jmenovitou hodnotu, jde o kusovou akcii (§ 247 odst. 2 ZOK) a vkladem je účetní hodnota kusové akcie. To plyne z § 257 odst. 3 ZOK, kde se uvádí, že kde se v zákoně o obchodních korporacích hovoří o jmenovité hodnotě, rozumí se tím v případě kusových akcií účetní hodnota.

Vkladová povinnost, vkladatel a předmět vkladu jsou dále upraveni v § 15 odst. 2 ZOK, který stanoví: „Předmětem vkladu je věc, kterou se společník nebo budoucí společník (dále jen ‚vkladatel‘) zavazuje vložit do obchodní korporace za účelem nabytí nebo zvýšení účasti v ní (dále jen ‚vkladová povinnost‘).“ Vkladatelem je tak podle tohoto

* Autor je advokátem v Kocián Šolc Balašík, advokátní kancelář, s. r. o. Názory autora však nemusejí plně odpovídat názorům této kanceláře. E-mail: jkruz@ksb.cz.

ustanovení společník nebo budoucí společník, který se zavazuje vložit do obchodní korporace stanovený předmět vkladu za stanoveným účelem.

Vkladová povinnost je podle tohoto ustanovení povinnost vyplývající z uvedeného závazku vkladatele vložit do obchodní korporace za uvedeným účelem předmět vkladu. Předmětem vkladu je poté věc, jejíž poskytnutí obchodní korporaci představuje splnění vkladové povinnosti vkladatele. Výklad však komplikuje skutečnost, že vkladatel může převzít povinnost poskytnout společnosti nejen částku (resp. nepeněžitý vklad, tj. věc o dané hodnotě) odpovídající (budoucímu) vkladu, ale nad rámec toho také částku odpovídající tzv. emisnímu (vkladovému) ážiu. Souhrn vkladu a emisního (vkladového) ážia přitom zákon označuje jako emisní kurs (§ 15 odst. 4 ZOK). Zákon přitom používá na několika místech pojem „povinnost splatit emisní kurs“ místo „vkladová povinnost“. Je tedy vkladová povinnost synonymem, nebo zahrnuje pouze část emisního kursu připadající na vklad? Z toho zároveň vyplývá otázka, zda je předmět vkladu pouze část připadající na vklad, nebo i na emisní (vkladové) ážio. Tyto otázky nejsou přitom pouze teoretické, ale mají praktický význam především při výkladu ustanovení § 37 odst. 2, § 101 odst. 1, § 132 a § 134, § 171 odst. 1 písm. c), § 151 odst. 1, § 222 až § 224, § 483 odst. 1 nebo § 493 odst. 1 ZOK.

Důsledky této nejasnosti lze uvést na následujícím příkladu. Budoucí společník společnosti s ručením omezeným se zavázal při zvýšení základního kapitálu společnosti s ručením omezeným, že za podíl ve výši 50 % odpovídající vkladu 10 000 Kč poskytne společnosti částku 100 000 Kč. Emisní kurs daného podílu tedy činil 100 000 Kč a z této částky vklad činil 10 000 Kč a vkladové ážio 90 000 Kč.

Jaké jsou podmínky zápočtu pohledávky společníka vůči společnosti proti povinnosti splatit emisní kurs? V § 21 odst. 3 ZOK se obecně stanoví zákaz vložení pohledávky na splacení emisního kursu a nutnost schválit dohodu o zápočtení valnou hromadou, v § 190 odst. 2 písm. b) ve spojení s § 171 odst. 1 písm. c) ZOK se však již hovoří pouze o možnosti zápočtení pohledávky na splnění vkladové povinnosti [pro srovnání: u akciové společnosti se opět v § 421 odst. 2 písm. c) ve spojení 416 odst. 1 ZOK hovoří o emisním kursu]. Pokud by vkladová povinnost zahrnovala pouze povinnost uhradit část emisního kursu odpovídající vkladu, tak v rozsahu

90 000 Kč (vkladové ážio) může společník započítávat bez souhlasu valné hromady podle v § 190 odst. 2 písm. b) ve spojení s § 171 odst. 1 písm. c) ZOK. Podle mého názoru přitom nebylo záměrem připustit ve společnosti s ručením omezením možnost započíst pohledávku týkající se vkladového ážia proti pohledávce společníka bez nutnosti schválení valnou hromadou, ale jde pouze o nedůslednost.

Pokud bude společník v prodlení s uhrazením celého emisního kursu, z jaké části musí platit zvláštní zákonný úrok z prodlení (tj. ve výši dvojnásobku sazby běžného zákonného úroku z prodlení)? Z § 151 odst. 1 ZOK vyplývá, že z peněžitého vkladu (zatímco v § 344 odst. 2 ZOK je jasně uvedeno, že z emisního kursu). Co je ale v daném případě peněžitý vklad – 10 000 Kč, nebo 100 000 Kč? Z § 148 ZOK celkem jasně plyne, že 10 000 Kč, neboť podle tohoto ustanovení musí vkladatel uhradit celé vkladové ážio a 30 % peněžitého vkladu (logicky tedy pouze ze zbývajících částí emisního kursu). Opět jde podle mého názoru pouze o nedůslednost a vkladatel by měl platit stejný úrok z prodlení z vkladového ážia jako ze samotného vkladu.

Pokud daný společník byl jediný, který převzal vkladovou povinnost na základě daného zvýšení základního kapitálu, a nebyly-li tak převzaty povinnosti ke zvýšení vkladu nebo k novému vkladu ve lhůtě určené rozhodnutím valné hromady, zaniká mu povinnost uhradit celý emisní kurs, nebo pouze část týkající se vkladu? Podle § 225 odst. 1 ZOK totiž v takovém případě zaniká vkladová povinnost. Je přitom zcela jasné, že zákonodárce měl na mysli povinnost splatit celý emisní kurs. Obdobně je podle mého názoru nesprávně upraven zánik této povinnosti v § 483 odst. 1 a § 493 odst. 1 ZOK, kde se také zcela jistě rozumí zrušení povinnosti splatit celý emisní kurs, třebaže to zákon (na rozdíl od § 465 odst. 2 ZOK) nestanoví výslovně.

Podle mého názoru tak ze zákona není vůbec jasné, zda vkladová povinnost a povinnost splatit emisní kurs jsou totožné, či nikoliv, když tyto pojmy na výše uvedených místech rozlišuje, ale následně je potřeba dovést, že vkladovou povinností je myšlen emisní kurs.

Problém nastává v místech, kde lze rozumně dospět k oběma závěrům.

První je § 150 odst. 2 ZOK (v akciové společnosti § 344 odst. 3 ZOK), kde je stanoveno, že vkladové povinnosti nemůže být společník (akcionář) zproštěn, ledaže jde o snížení základního kapitálu. V rámci uvedeného příkladu si představme, že dojde k řádnému

zvýšení základního kapitálu, ale společnost se se společníkem neformálně dohodne na tom, že původně stanovený emisní kurs (100 000 Kč) je příliš vysoký a bude stačit poloviční (50 000 Kč), avšak při zachování původního vkladu (10 000 Kč). Jakým způsobem toho lze dosáhnout?

Na jedné straně lze argumentovat tím, že zákonodárce skutečně rozlišuje vkladovou povinnost a povinnost splatit emisní kurs, tudíž v daném případě není dle § 150 odst. 2 ZOK zakázáno, aby společnost a vkladatel uzavřeli dohodu, kterou společnost promine částečně emisní kurs v rozsahu části vkladového ážia. Na druhé straně lze dojít k závěru, že v daném případě zákonodárce opět nedůsledně rozlišuje obě povinnosti a chtěl ve skutečnosti stanovit, že ani povinnosti splatit emisní ážio nemůže být vkladatel zproštěn – to i dává smysl v kontextu skutečnosti, že se vkladové ážio splácí vždy jako první (§ 148, resp. § 248 odst. 1 a § 253 ZOK) a daný postup by obcházel tento kogentní princip.

Podle mého názoru je přitom správný první z uvedených závěrů. To opírám především o skutečnost, že jinak by nebylo možné daného záměru dosáhnout, protože procesem snížení základního kapitálu nelze snížit pouze vkladové ážio. Bylo by navíc podle mého názoru nesystematické, aby zákonodárce stanovil postup pro zproštění povinnosti splatit vklad, tedy části základního kapitálu, jehož význam je v kontextu celého zákona mnohem zásadnější než vkladové ážio (tedy zásadně rozdělitelnou část vlastního kapitálu), avšak pro zproštění povinnosti splatit vkladové ážio by žádný postup nepřipouštěl.

Ve vztahu k § 37 odst. 2 ZOK („Likvidační zůstatek se rozdělí mezi společníky nejprve do výše, v jaké splnili svou vkladovou povinnost. Nestačí-li likvidační zůstatek na toto rozdělení, podílejí se společníci na likvidačním zůstatku v poměru k výši svých splacených či vnesených vkladů“) lze pak argumentovat pro oba závěry, tj. jak pro závěr, že se tím míní emisní kurs jako celek, tak pro závěr, že je myšlena pouze část připadající na vklad. V tomto případě je skutečně škoda, že v Novele ZOK nebyla tato otázka postavena najisto.

S poměrem mezi povinnostmi splatit emisní kurs a vkladovou povinností úzce souvisí i význam pojmu předmět vkladu, resp. peněžitý vklad. U nepeněžitého vkladu je situace poněkud odlišná, neboť povinnost vnést nepeněžitý vklad se obvykle vztahuje pouze k jedné věci (tudíž je vnesen v jeden okamžik) a zákon jasně určuje, jak se naloží s hodnotou

nepeněžitého vkladu přesahující výši vkladu (§ 144 odst. 2, resp. § 249 ZOK).

Jak jsem uvedl výše, v rámci úpravy společnosti s ručením omezeným zákonodárce považuje za peněžitý vklad pouze částku emisního kursu odpovídající vkladu (§ 148 ZOK). Dalo by se tedy dovodit, že peněžitý vklad, resp. obecně předmět vkladu je pouze část emisního kursu vztahující se k vkladu. To by ale znamenalo, že např. povinnosti týkající se splácení emisního kursu na bankovní účet [§ 23 odst. 1, § 475 písm. i), resp. § 479 písm. c) ZOK] se týkají pouze části emisního kursu odpovídající vkladu. To je přitom zjevně nesprávná interpretace. V rámci těchto ustanovení tedy dovozují, že se vztahují na celý emisní kurs. Z povahy věci také předmět vkladu v rámci § 27 ZOK zahrnuje celý emisní kurs, nikoliv pouze část odpovídající vkladu. V některých případech tedy evidentně peněžitý vklad (předmět vkladu) zahrnuje celý emisní kurs (např. § 23 odst. 1, § 27 ZOK) a někdy pouze vklad (§ 148 ZOK).

Podle mého názoru je tak nutné i po Novele ZOK vykládat vkladovou povinnost (předmět vkladu, peněžitý vklad) vždy v kontextu daného ustanovení a posoudit, zda se má vztahovat na celý emisní kurs, nebo pouze na část vztahující se k vkladu.

Povinnost zakladatele společnosti s ručením omezením splatit emisní kurs na bankovní účet

Obecně je správci vkladů (§ 18 ZOK) u kapitálových společnostech uložena povinnost zřídit u „banky“ [jde o legislativní zkratku pro banky v pravém slova smyslu (které se řídí zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách) a spořitelní a úvěrní družstva ve smyslu zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech] bankovní účet, pokud se mají splácet peněžitě vklady. Peněžitý vklad přitom zahrnuje celý emisní kurs (tj. včetně emisního/vkladového ážia – viz výše). I vkladové/emisní ážio je tedy nutné splatit na tento účet. Vzhledem k tomu, že peněžitě vklady se mají alespoň zčásti splácet před vznikem společnosti (jak je implikováno v závěru zde komentovaného ustanovení a výslovně uvedeno v § 148 a § 253 odst. 1 ZOK), bude zřízení takového účtu typicky jednáním za společnost před jejím vznikem ve smyslu § 127 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů („občanský zákoník“). K tomu, aby společnost z takového jednání následně nabyla práva, musí jeho účinky

převzít do tří měsíců od svého vzniku. K tomu je mimo jiné potřebné usnesení valné hromady [§ 190 odst. 2 písm. l) a § 421 odst. 2 písm. u) ZOK].

Za účelem zjednodušení zakládání společností s ručením omezením byla však Novelou ZOK přidána výjimka pro splácení peněžitých vkladů (cílem je doslova „zlevnit a zrychlit zakládání a vznik nízkokapitálových společností s ručením omezeným, tak aby jej bylo možné učinit v rámci jedné návštěvy notáře“¹). Výjimka se přitom výslovně vztahuje pouze na společnosti s ručením omezeným. V případě akciové společnosti je tak nutné postupovat výlučně podle § 23 odst. 1 ZOK.

V případech spadajících do této výjimky tak není nutné, aby před vznikem společnosti vznikl speciální účet u „banky“, na který jsou spláceny peněžité vklady. Zákon však takovému postupu nebrání. I v těchto případech je tak možné postupovat podle § 23 odst. 1 ZOK. Ochrana věřitelů je tak v těchto případech relativně oslabená, neboť není garantováno, že společnost skutečně před svým vznikem bude disponovat peněžními prostředky odpovídajícími předepsané části základního kapitálu. Je však evidentní, že zákonodárce v těchto případech dal přednost zjednodušení a urychlení zakládání společností s ručením omezeným s nízkým základním kapitálem.

Zákon nestanoví, jaké jiné způsoby pokládá za přípustné. Podle mého názoru je tak na posouzení správce vkladů, zda bude považovat peněžitý vklad za splacený. Musí tedy zvážit, zda považuje za dostatečné splacení v hotovosti, splacení na svůj osobní platební účet, případně jiné způsoby plateb, které zákon pokládá za peněžitý vklad (v tomto ohledu lze určitě připustit poštovní poukázky; zda lze za peněžitý vklad pokládat splacení platební směnkou či šekem, je však sporné a spíše půjde o nepeněžitý vklad).

V případech, kdy je vkladatel zároveň správcem vkladů, není podle mého názoru nutné, aby činil jakékoliv formální úkony (např. platil peněžitý vklad z jednoho svého platebního účtu na jiný). V těchto případech postačí, že bude pokládat peněžitý vklad za splacený. To ostatně musí čestně prohlásit podle § 24 odst. 1 ZOK, přičemž věřitelé v případě nepravdivého prohlášení jsou chráněni prostřednictvím ručení podle § 24 odst. 2 ZOK. Následně je správce vkladů (vkladatel) povinen společnosti tyto peněžní prostředky vydat (viz § 27 odst. 1 ZOK). Jiný postup by

zakládání společností s ručením omezením v těchto případech nedůvodně zkomplikoval. Přitom právě na tyto případy novela podle mého názoru míří především.

Zákonodárce zvolil hranici 20 000 Kč, od níž lze postupovat jinak než podle § 23 odst. 1. Ze zákona však není vůbec zřejmé, jak tuto hranici počítat. Nabízí se přitom několik možných výkladů. V důvodové zprávě k Novele ZOK se k tomu uvádí: „Jako hranice, od které bude nutno splácet vklady na bankovní účet, byla po vzoru obchodního zákoníku vybrána výše 20 000 Kč. Tak například, pokud bude společnost s ručením omezeným zakládat jediný zakladatel, může jediný zakladatel složit svůj vklad, a to až do výše 20 000 Kč například notáři, který bude správcem vkladů.“ Tuto část důvodové zprávy lze přitom vyložit i tak, že bez ohledu na výši vkladů (emisního kursu) lze jejich část splatit jinak než podle odstavce 1, a to až do výše uvedené hranice. To však podle mého přesvědčení nebylo smyslem přijaté novely. Zároveň je podle mého názoru nutné odmítnout výklad, že peněžitým vkladem se zde rozumí pouze část předmětu vkladu vztahující se ke vkladu (viz výše). V kontextu celého § 21 ZOK je zřejmé, že peněžitý vklad zahrnuje také emisní (vkladové) ážio, tedy celý emisní kurs – i pokud by součet vkladů byl pod stanovenou hranicí, je potřeba zkoumat uvedenou hranici z pohledu součtu celých emisních kursů.

Prvním z těchto výkladů je, že takto lze postupovat pouze tehdy, pokud základní kapitál zakládané společnosti s ručením omezeným nepřesáhne uvedenou hranici. Tento výklad však neodpovídá jazykovému znění ustanovení. Evidentně se totiž pro účely tohoto ustanovení nepřihlíží k nepeněžitým vkladům – pokud se tak někteří vkladatelé zavázali poskytnout nepeněžitý vklad a jiní peněžitý, je třeba posuzovat splnění této podmínky pouze ve vztahu k souhrnu peněžitých vkladů, třebaže základní kapitál je tvořen všemi vklady (§ 30). Navíc je podle mého názoru nutné vždy vycházet z celého emisního kursu, nikoliv pouze z části připadající na vklad vkladatelů. Tento výklad je tedy třeba odmítnout.

Druhý výklad lze opřít o samotné znění zákona – tímto způsobem lze postupovat, pokud souhrnná výše peněžitých vkladů všech vkladatelů nepřesahuje uvedenou hranici. Pokud tato podmínka není splněna, nelze tak postupovat ani v případě vkladatelů, jejichž vklad je pod touto hranicí. V rámci tohoto

¹ Důvodová zpráva k Novele ZOK.

výkladu se však nepřihlíží k pravidlu stanovenému v § 148 ZOK. Pokud by například souhrn emisních kursů splácených peněžitými vklady činil 30 000 Kč, byli by tři vkladatelé (se stejným podílem) a nebylo by stanoveno žádné vkladové ážio, musel by každý vkladatel zaplatit před vznikem společnosti 3 000 Kč (v souhrnu 9 000 Kč). Tudíž by částka, kterou musí vkladatel složit před vznikem, nedosahovala uvedené hranice. Nicméně podle tohoto výkladu by musel každý vkladatel postupovat podle odstavce 1, protože souhrn vkladů činí více než stanovená částka.

Třetí výklad reflektuje § 148 ZOK a postupovat podle uvedeného odstavce lze na jeho základě pouze tehdy, pokud součet částek, které je podle § 148 ZOK nutné splatit před vznikem společnosti, nepřekročí 20 000 Kč.

Třebaže jazykové znění předmětného ustanovení spíše směřuje k druhému výkladu, podle mého názoru třetí z uvedených výkladů odpovídá účelu daného ustanovení, tj. usnadnit zakládání společností v těch případech, kdy je potřeba před vznikem společnosti složit zanedbatelnou částku. Pokud tak zákon povoluje splatit před vznikem pouze část emisního kursu odpovídající 30 % vkladu každého vkladatele, měla by tato skutečnost být podle mého přesvědčení reflektována i při výkladu § 23 odst. 2 ZOK.

Domnívám se tedy, že podle odstavce 2 lze postupovat i tehdy, pokud souhrn peněžitých vkladů je vyšší než 20 000 Kč, ale zároveň podle § 148 ZOK stačí pro vznik společnosti složit částku menší než 20 000 Kč (v případě jediného vkladatele tak lze takto postupovat např. i v situaci, kdy základní kapitál společnosti je 66 666 Kč a není stanoveno žádné vkladové ážio).

Pro úplnost je třeba dodat, že podle § 29 ZOK se má § 23 odst. 2 ZOK přiměřeně použít i na zvyšování základního kapitálu. Jde ale o zjevnou chybu zákonodárce, neboť § 23 odst. 2 ZOK je pouze výjimkou z § 23 odst. 1 ZOK, který se však podle § 29 ZOK na zvyšování základního kapitálu nepoužije.

Účinnost založení akciové společnosti

K účinnosti založení akciové společnosti k tomu, aby bylo možno podat návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku, se podle § 253 ZOK vyžaduje, aby každý zakladatel

splnil svou povinnost splatit emisní kurs v souladu se stanovami [§ 17 odst. 1 a § 250 odst. 3 písm. a) a b) ZOK] alespoň v rozsahu celého emisního ážia (bylo-li stanoveno; viz též § 15 odst. 4 a § 248 a § 249 ZOK) a poměrnou část jmenovité hodnoty nebo účetní hodnoty upsaných akcií.

Formulace přitom ani po Novele ZOK není zcela jasná, neboť z textu zákona nevyplývá, zda se splnění tohoto kritéria (30 %) posuzuje ve vztahu k i) celému základnímu kapitálu (tj. je nutné splatit 30 % základního kapitálu, tj. souhrnné jmenovité hodnoty akcií, a to bez ohledu na to, který ze zakladatelů tak učiní), ii) jednotlivému zakladateli (tj. každý zakladatel musí splatit 30 % souhrnné jmenovité hodnoty akcií, které upsal), nebo iii) jednotlivé akcii (tj. na každou akcii musí být splaceno 30 % její jmenovité hodnoty). Zatímco první možnost [kritérium i) výše] je nejbenevolentnější, poslední je naopak nejpřísnější [jinými slovy, pokud je splněno kritérium iii) výše, jsou automaticky splněna kritéria i) a ii) výše]. Podle názoru Štenglové a Havla přitom platí jako správná možnost i) výše, tj. není podle nich podstatné, zda každý zakladatel splnil svou povinnost splatit emisní kurs v rozsahu 30 % svého vkladu, ale je podstatné, aby v souhrnu bylo splaceno 30 % základního kapitálu.² Účetní hodnota akcií (viz též § 247 odst. 2 ZOK) bude určena podle výše základního kapitálu a počtu kusových akcií uvedených ve stanovách.

Z čistě jazykového výkladu podle mého názoru nelze dovodit jasný závěr. Pro první závěr svědčí slovní spojení „v souhrnu“, které vede k tomu, že klíčová pro splnění této podmínky je souhrnná výše jmenovitých hodnot. Proti němu však lze namítat, že pokud by zákonodárce chtěl vyjádřit, že stačí splatit 30 % základního kapitálu, použil by pojem „základní kapitál“ (§ 30), nikoliv jmenovitou hodnotu upsaných akcií. Druhý výklad lze zase založit na spojení „každý zakladatel“. Proti němu však lze namítat, že v takovém případě by zákonodárce uvedl „jimi upsaných akcií“, nikoliv „upsaných akcií“. Třetí výklad se opírá o skutečnost, že zákon hovoří o 30 % jmenovité hodnoty, nikoliv „jmenovitých hodnot“. Proti němu však svědčí skutečnost, že zcela přehlíží slovní spojení „v souhrnu“.

S ohledem na skutečnost, že uvedená úprava je transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne

² Viz ŠTENGLOVÁ, I. – HAVEL, B. In: Štenglová, I. – Havel, B. – Čileček, F. – Kuhn, P. – Šuk, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*, 2. vydání, Praha 2017, str. 500.

14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností (dále jen „Směrnice“), je nutné vykládat uvedené ustanovení eurokonformně. Předmětný článek 48 Směrnice přitom zní takto: „Akcije vydávané jako protiplnění za vklady musí být splaceny v okamžiku vzniku společnosti nebo získání povolení k zahájení činnosti ve výši alespoň 25 % jejich jmenovité hodnoty, nebo nemají-li jmenovitou hodnotu, jejich účetní hodnoty.“ / „Shares issued for consideration shall be paid up at the time the company is incorporated or is authorised to commence business at not less than 25 % of their nominal value or, in the absence of a nominal value, their accountable par.“ / „Les actions émises en contrepartie d'apports doivent être libérées au moment de la constitution de la société ou au moment de l'obtention de l'autorisation de commencer ses activités, dans une proportion non inférieure à 25 % de leur valeur nominale ou, à défaut de valeur nominale, de leur pair comptable.“ / „Die Einlagen auf ausgegebene Aktien werden im Zeitpunkt der Gründung der Gesellschaft oder der Erteilung der Genehmigung zur Aufnahme ihrer Geschäftstätigkeit in Höhe von mindestens 25 % des Nennbetrags der Aktien oder, wenn ein Nennbetrag nicht vorhanden ist, ihres rechnerischen Wertes geleistet.“

Jak je zcela zřejmé, samotné znění také jasný závěr nedává. Třebaže ze znění uvedeného článku vyplývá, že nesměruje k výkladu ii) výše, stále ho lze dost dobře vykládat jak ve prospěch závěru i) výše (tomu svědčí skutečnost, že hovoří o akciích v plurálu, nikoliv v singuláru), tak ve prospěch závěru iii) výše (neboť opět nestanoví, že postačí splatit 30 % základního kapitálu).

K závěru iii) svědčí skutečnost, že vzorem pro tuto úpravu ve Směrnici (resp. předchozí směrnici) byla německá úprava, která jasně uvádí, že je potřeba splatit 25 % jmenovité hodnoty každé upsané akcie [§ 36 a § 36a Aktiengesetz (AktG)]. Stejně tak mu nasvědčuje skutečnost, že většina států tímto způsobem daný požadavek implementovala.³ Na druhou stranu to nemusí znamenat, že takový požadavek skutečně vyplývá ze Směrnice, neboť ta připouští i přísnější úpravu, např. podle nizozemské úpravy je potřeba splatit celý emisní kurs před založením.⁴ K závěru, že Směrnice vyžaduje pouze splacení 30 % základního kapitálu, směřuje například

dánská úprava, která se výslovně váže pouze na 30 % základního kapitálu.⁵

Je škoda, že tuto nejasnost zákona o obchodních korporacích Novela ZOK nevyjasnila. Osobně se kloním k závěru, že postačí splatit 30 % základního kapitálu, neboť přísnější požadavek podle mého názoru ze Směrnice ani zákona jasně neplyne (a je tedy nutno vykládat zákon ve prospěch nižšího požadavku), nicméně lze se setkat i s odlišnými závěry. Nelze tak vyloučit, že v budoucnu se tato otázka vyjasní ve prospěch závěru vyžadujícího splacení vyšší části základního kapitálu [ať již podle bodu ii), nebo podle bodu iii) výše].

Nepeněžitý vklad při zvýšení základního kapitálu akciové společnosti

Novela se také částečně dotýká procesu splnění povinnosti splatit emisní kurs při zvýšení základního kapitálu úpisem nových akcií, pokud má být tato povinnost splněna vnesením nepeněžitých vkladů. Kromě formulačních úprav, kdy bylo správně upraveno „splacení“ nepeněžitých vkladů na „vnesení“ nepeněžitých vkladů (§ 15 odst. 3 ZOK), přestože ani tato úprava nebyla úplná (viz § 470 odst. 1 ZOK, kde zákon stále hovoří o splacení nepeněžitých vkladů), došlo v rámci zvyšování základního kapitálu úpisem nových akcií nepeněžitými vklady k zavedení nové informační povinnosti představenstva (správní rady), a to povinnosti vypracovat písemnou zprávu obsahující náležitosti podle § 474 odst. 2 ZOK a předložit ji akcionářům před jednáním valné hromady, na kterém má být rozhodnuto o zvýšení základního kapitálu. Podle důvodové zprávy k Novele ZOK jde o znovuzavedení povinnosti dříve vyplývající z § 204 odst. 3 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, (dále jen „ObchZ“), která byla do zákona převedena (podle uvedené důvodové zprávy nedopatřením) pouze pro zvyšování základního kapitálu společnosti s ručením omezeným převzetím vkladové povinnosti nepeněžitými vklady (§ 219 odst. 2 ZOK).

Ze samotného znění § 474 odst. 2 ZOK (stejně jako z § 219 odst. 2 ZOK) vyplývá, že se písemná zpráva o nepeněžitých vkladech zpracovává pouze tehdy, pokud (i) se má zvýšit základní kapitál pouze nepeněžitými

³ VAN GERVEN, D. *Capital Directive in Europe*. Cambridge 2014, str. 194–229.

⁴ Tamtéž.

⁵ Tamtéž.

vkłady a zároveň (ii) není zcela splacen emisní kurs dříve upsaných akcií. Takový závěr však nemá logické opodstatnění. Z důvodové zprávy k Novele ZOK, stejně jako z přiznaného inspiračního zdroje (tj. § 204 odst. 3 ObchZ: „Zvyšuje-li se základní kapitál nepeněžitými vkłady, musí představenstvo předložit valné hromadě písemnou zprávu, ve které uvede [...]“) jasně vyplývá, že písemná zpráva se má zpracovávat vždy, když je navrhováno, aby emisní kurs upsovaných akcií v rámci navrhovaného zvýšení základního kapitálu byl splněn vnesením nepeněžitých vkládů. Tedy i v situaci, kdy je plně splacen emisní kurs dříve upsaných akcií nebo kdy má být povinnost splatit emisní kurs splněna jak splacením peněžitých vkládů, tak vnesením nepeněžitých vkládů.

Tuto písemnou zprávu musí představenstvo (správní rada) předložit valné hromadě. Z § 474 odst. 3 ZOK přitom vyplývá, že tato zpráva nemusí být publikována spolu s pozvánkou, ale postačí uveřejnění na internetových stránkách ve lhůtě podle odstavce 3. Písemnost dané zprávy nelze podle mého názoru vykládat tak, že se na ni uplatní § 561 a § 562 občanského zákoníku (zpráva zcela bez pochyby není právním jednáním). Postačí tedy, pokud bude v textové podobě (tj. bez nutnosti podpisu ze strany představenstva) uveřejněna v souladu s § 474 odst. 3 ZOK.

Obecně by měla zpráva „akcionářům jednoduchým způsobem zprostředkovat informace, proč je žádoucí zvyšovat základní kapitál nepeněžitými vkłady, o jaké nepeněžitě vkłady se jedná a jaká je cena těchto nepeněžitých vkládů“⁶. Vzhledem k tomu, že všichni akcionáři nemusejí být nutně informováni o detailech zvažovaného zvýšení základního kapitálu, resp. daném nepeněžitém vkkladu, měla by tato zpráva poskytnout podklad pro informované rozhodnutí o zvýšení základního kapitálu tímto způsobem.

První povinnou náležitostí je uvedení důvodů pro zvýšení základního kapitálu nepeněžitými vkłady. Zpracovatel zprávy by tak měl uvést, proč se rozhodl navrhnout zvýšení základního kapitálu právě tímto způsobem. Vzhledem k tomu, že se zpráva nezpracovává při každém zvýšení základního kapitálu, ale pouze při zvýšení nepeněžitými vkłady, není podle mého názoru nutné odůvodňovat samotné zvýšení základního kapitálu (tj. proč by se měl zvýšit základní kapitál společnosti). Odůvodnění by tak mělo směřovat čistě k tomu, proč se navrhuje zvýšení nepeněžitými

vkłady, a nikoliv peněžitými (včetně kapitalizace pohledávek upisovatele vůči společnosti). Ačkoliv zákonné znění spíše směřuje k odůvodnění zvýšení základního kapitálu nepeněžitými vkłady v obecné rovině, podle mého názoru by měla daná zpráva uvést, proč se zpracovatel rozhodl právě pro konkrétní navrhované nepeněžitě vkłady. Zpravidla by tak měl zpracovatel odůvodnit, proč je daný nepeněžitý vkklad pro společnost užitečný (tj. proč jeho nabytí představuje pro společnost hodnotu). Jelikož zákon oproti přechází úpravě (§ 204 odst. 3 ObchZ) opustil podmínku, že zvýšení základního kapitálu nepeněžitými vkłady je přípustné pouze tehdy, je-li to v důležitém zájmu společnosti, nemusí zpracovatel v písemné zprávě tyto důvody obhajovat (např. proč je to pro společnost výhodné nebo v souladu s jejími zájmy). Z pohledu osobní odpovědnosti členů daného orgánu lze však doporučit, aby z písemné zprávy nebylo patrné, že navrhovaný postup je pro společnost jasně nevýhodný.

Druhou povinnou náležitostí je popis samotného nepeněžitě vkkladu. Popis musí být přitom přirozeně dostatečně určitý na to, aby nemohlo dojít k jeho záměně s jinou věcí, tj. je ho třeba dostatečně individualizovat. Vzhledem k tomu, že má být podkladem pro rozhodování akcionářů na jednání valné hromady, měl by být popis [oproti § 251 odst. 2, případně § 473 písm. a) ZOK] dostatečně srozumitelný, a nikoliv příliš technický. Pro účely této zprávy tak lze doporučit, aby kromě technického popisu nepeněžitě vkkladu (u nemovitých věcí například prostřednictvím parcelního čísla a katastrálního území) obsahovala zpráva i funkční popis daného vkkladu (u nemovitých věcí například k čemu pozemek, případně stavba v současné době slouží, jak jsou užívány apod.).

Třetí povinnou náležitostí je specifikace způsobu ocenění, tj. na základě čeho představenstvo (správní rada) určilo nebo určí cenu nepeněžitě vkkladu. Postačí tak uvést, zda daný orgán postupoval podle § 251 ZOK, případně zda zvolil některý z alternativních postupů podle § 468 a § 469 ZOK. Zákonodárce přitom reflektuje skutečnost, že ocenění nepeněžitě vkkladu postupem podle § 468 ZOK lze učinit až po vypracování této zprávy (resp. až po rozhodnutí valné hromady), a to konkrétně po vnesení nepeněžitě vkkladu, neboť se určuje jako vážený průměr z cen, za které byly uskutečněny obchody tímto ceným papírem nebo nástrojem na jednom nebo

⁶ Důvodová zpráva k Novele ZOK.

více evropských regulovaných trzích v době šesti měsíců před vnesením vkladu (§ 468 odst. 1 ZOK).

Čtvrtou povinnou náležitostí je uvedení výše emisního kursu. Cena nepeněžitého vkladu (všech nepeněžitých vkladů) jednoho upisovatele musí být vždy vyšší než součet jmenovitých hodnot akcií, které má daný upisovatel upsat, ledaže se zaváže, že rozdíl poskytne jako peněžitý vklad. Pokud je cena vyšší než jmenovitá hodnota, lze postupovat třemi způsoby (srov. § 248 ZOK): (i) rozdíl tvoří emisní ážio, a tím pádem je cena rovna emisnímu kursu, (ii) rozdíl společnost vrátí upisovateli, a tím pádem je emisní kurs roven souhrnu jmenovitých hodnot akcií, (iii) společnost použije rozdíl na tvorbu rezervního fondu – v takovém případě je emisní kurs roven také souhrnu jmenovitých hodnot akcií (srov. § 15 odst. 4 ZOK), ale akcionáři se nic nevrací (z pohledu akcionáře tak jde o obdobné plnění jako poskytnutí příplatku mimo základní kapitál).

Poslední povinnou náležitostí je uvedení částky ocenění nepeněžitého vkladu. V tomto ohledu může být sporné, zda se tím myslí částka ocenění [tj. částka uvedená ve znaleckém posudku podle § 251 odst. 2 písm. c) ZOK], nebo cena nepeněžitého vkladu určená představenstvem (správní radou) na základě tohoto ocenění. S ohledem na skutečnost, že pro účely § 248 a § 249 ZOK je klíčová právě cena nepeněžitého vkladu, je podle mého názoru důležité uvést právě tuto částku (samotná výše ocenění totiž bez určení ceny nepeněžitého vkladu nemá pro akcionáře prakticky žádný význam). V případě částky určené odborníkem podle § 469 odst. 1 ZOK nebo reálné hodnoty uvedené v účetnictví podle § 469 odst. 2 ZOK se uvede tato částka, protože v těchto případech se představenstvo (správní rada) od uvedeného ocenění nemůže odchýlit při určení ceny nepeněžitého vkladu.

Zprávu musí kromě jejího předložení akcionářům na samotném jednání valné hromady zpracovatel uveřejnit na internetových stránkách společnosti (§ 7 odst. 2 a § 406 ZOK), a to nejméně sedm dní přede dnem konání valné hromady. Vzhledem k tomu, že tato zpráva slouží výlučně akcionářům, mohou se podle mého názoru její vypracování vzdát (případně prominout zmeškání lhůty pro její uveřejnění na internetových stránkách), a to postupem podle § 411 odst. 2 ZOK.

Vady v obsahu zprávy, prodlení s jejím uveřejněním, případně kompletní absence této zprávy mají podle mého názoru vliv výlučně na platnost usnesení valné hromady

o zvýšení základního kapitálu podle § 475 ZOK. Neměla by tedy být zkoumána při zápisu nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku.

Kategorizace způsobů zvýšení základního kapitálu úpisem nových akcií

Novela dále upravila některé nejasnosti týkající se způsobů, jakými lze zvýšit základní kapitál úpisem nových akcií, resp. toho, která úprava se na jednotlivé způsoby použije, a to především změnami v § 475 písm. d) a e), § 476 a § 480 odst. 3 ZOK. I nadále však zůstává zákon podle mého názoru ne zcela jasný.

Ze zákona podle mého názoru jasně plyne, že existují tři základní způsoby tohoto zvýšení: (i) úpis akcií na základě veřejné nabídky, (ii) úpis na základě smlouvy s předem určeným zájemcem podle § 479 ZOK a (iii) úpis na základě dohody akcionářů podle § 491 ZOK. Zvláštní kategorii tvoří úpis jediným akcionářem, který je považován za úpis na základě přednostního práva, ale realizuje se smlouvou podle § 479 ZOK (viz § 485 odst. 2 ZOK). Zákon je stále poměrně nejasný v otázce, zda a kdy se zvýšení základního kapitálu při využití přednostního práva (nejde-li o úpis jediným akcionářem) považuje za upisování akcií na základě veřejné nabídky.

Ze zákona je zřejmé, že úpis na základě dohody akcionářů podle § 491 ZOK není úpisem při využití přednostního práva [to jasně vyplývá z § 491 odst. 2 písm. a) ZOK]. Dále je jasné, že ani úpis na základě smlouvy s předem určeným zájemcem podle § 479 ZOK není úpisem při využití přednostního práva, neboť náležitostí takové smlouvy je opět údaj o neuplatnění (tj. neexistenci, vzdání se či zániku) přednostního práva [§ 479 odst. 1 písm. a) ZOK].

Z § 475 písm. e) ZOK plyne, že zákon připoustí pouze tři způsoby úpisu – tudíž by se dalo logicky dovodit, že úpis s využitím přednostního práva je vždy zároveň úpisem na základě veřejné nabídky, protože ostatní způsoby jsou z tohoto vyloučeny. Stejný závěr (dá se říci, že výslovně) vyplývá z § 480 odst. 3 ZOK, který stanoví fikci, že „zvýšení základního kapitálu upsáním nových akcií, k němuž nedochází smlouvou podle § 479 nebo dohodou akcionářů podle § 491, se považuje za zvýšení základního kapitálu upsáním na základě veřejné nabídky“. Pokud přitom zákon rozlišuje pouze tři způsoby zvýšení základního kapitálu, z uvedeného plyne, že zvýšení s využitím přednostního

práva je vždy upsáním na základě veřejné nabídky. Pro tento závěr svědčí i skutečnost, že u úpisu s využitím přednostního práva není stanoven způsob úpisu, přičemž je logické, aby se tak dělo zápisem do listiny upisovatelů podle § 481 ZOK, tedy postupem stanoveným pro veřejnou nabídku.

Na druhou stranu § 475 písm. d) ZOK rozlišuje úpis s využitím přednostního práva a úpis s využitím veřejné nabídky. Lze však argumentovat, že tyto kategorie nejsou na stejné úrovni, neboť uvedené ustanovení lze zcela dobře vykládat tak, že akcie, které nebyly upsány s využitím přednostního práva na základě veřejné nabídky určené oprávněným akcionářům, lze (mimo jiné) veřejně nabízet všem osobám (přičemž v obou případech půjde o úpis na základě veřejné nabídky, pouze s rozdíly plynoucími z toho, že v prvním případě budou akcionáři zároveň realizovat své přednostní právo). Závěr, že úpis na základě výkonu přednostního práva je vždy zároveň úpisem na základě veřejné nabídky, narušuje skutečnost, že zákon rozlišuje náležitosti usnesení valné hromady v případě úpisu akcionáři na základě přednostního práva [§ 475 písm. c) ve spojení s § 485 odst. 1 ZOK] a na základě veřejné nabídky [§ 476 odst. 1 ZOK], třebaže se překrývají ve stanovení upisovací lhůty, resp. lhůty pro výkon přednostního práva (což je v obou případech to samé).

Druhým argumentem je skutečnost, že § 476 odst. 2 ZOK uvádí, že pokud se zvyšuje základní kapitál s využitím přednostního práva na základě veřejné nabídky, § 476 odst. 1 písm. d) ZOK se nepoužije. Zákon tedy zřejmě rozlišuje zvýšení základního kapitálu s využitím přednostního práva na základě veřejné nabídky a bez veřejné nabídky. Pokud by každé zvýšení základního kapitálu s využitím přednostního práva bylo považováno za zvýšení na základě veřejné nabídky, sousloví „na základě veřejné nabídky“ v odkazovaném usnesení by bylo nadbytečné.

Zákon přitom ani nedefinuje, co se rozumí úpisem na základě veřejné nabídky. Z prvního odstavce komentovaného ustanovení lze přitom dovodit, že za úpis na základě veřejné nabídky se považuje úpis splňující náležitosti veřejné nabídky podle jiných právních předpisů. Takovým předpisem je s účinností od 21. července 2019 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1129 ze dne 14. června 2017 o prospektu, který má být uveřejněn

při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování na regulovaném trhu (dále jen „Nařízení o prospektu“), které od 1. května 2020 (s ohledem na přímou účinnost Nařízení o prospektu však uvedená úprava platila před tímto formálním zrušením) nahradilo v českém právním prostředí předchozí úpravu obsaženou v části čtvrté zákona o podnikání na kapitálovém trhu – zák. č. 256/2004 Sb. (tj. v části nazvané „Veřejná nabídka investičních cenných papírů a prospekt cenného papíru“). Z toho dovozují, že zvýšení základního kapitálu veřejnou nabídkou ve smyslu zákona o obchodních korporacích je pouze nabídka splňující definici veřejné nabídky podle jiných právních předpisů, tj. Nařízení o prospektu.

Podle čl. 2 písm. d) Nařízení o prospektu se veřejnou nabídkou cenných papírů rozumí sdělení osobám v jakékoli podobě a jakýmkoli způsobem, které uvádí dostatečné informace o podmínkách nabídky a cenných papírech, které jsou nabízeny, tak, aby byl investor schopen rozhodnout se o koupi nebo o upsání těchto cenných papírů, přičemž tato definice se vztahuje i na umístění cenných papírů finančními zprostředkovateli. Akcie (zaknihované akcie) jsou přitom cennými papíry ve smyslu uvedené definice [srov. čl. 2 písm. a) Nařízení o prospektu ve spojení s čl. 4 odst. 1 bodu 44 směrnice 2014/65/EU]. V obecné rovině tedy lze dovodit, že nabízení úpisu nových akcií stávajícím akcionářům (tj. aby vykonali své přednostní právo) splňuje definici veřejné nabídky podle Nařízení o prospektu. Navíc samotné Nařízení o prospektu lze vykládat tak, že nabízení akcií stávajícím akcionářům při zvýšení základního kapitálu je veřejnou nabídkou [čl. 1 odst. 4 písm. e) Nařízení o prospektu].

Nutno dodat, že Nařízení o prospektu neobsahuje (na rozdíl od předchozí úpravy) kvalifikaci veřejné nabídky prostřednictvím aspektu veřejnosti, tj. není to sdělení „širokému okruhu osob“, ale jakémukoliv počtu osob (nízký počet osob však může být důvodem pro určité výjimky z povinnosti sestavit prospekt, jak je popsáno níže). Veřejnou nabídku tak splňuje i návrh na úpis nových akcií dvěma stávajícím akcionářům.⁷

Problém však nastává ve vztahu k situacím, které Nařízení o prospektu z definice veřejné nabídky vyjímá, a to především ve vztahu k čl. 1 odst. 3 prvnímu pododstavci Nařízení

⁷ K tomuto tématu viz dále výkladové stanovisko ČNB na <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/casto-kladene-dotazy/galleries/ stanoviska_a_odpovedi/pdf/sirsi_okruh_osob.pdf>, případně HOBZA, M. – MAZANEC, L. „Veřejnost“ na finančním trhu: aktuální výkladové otázky. *Obchodněprávní revue*, 2019, č. 7-8, str. 176–186.

o prospektu, který stanoví, že Nařízení o prospektu se nevztahuje na veřejné nabídky cenných papírů s celkovou hodnotou protiplnění v Unii nižší než 1 000 000 EUR, přičemž tento limit se počítá za období 12 měsíců. Taková veřejná nabídka se přitom nepovažuje za veřejnou nabídku ve smyslu Nařízení o prospektu. Druhou kategorií jsou veřejné nabídky, které se sice považují za veřejnou nabídku ve smyslu Nařízení o prospektu, ale nedopadá na ně povinnost vyhotovit prospekt – ty jsou zejména obsaženy v čl. 1 odst. 4 Nařízení o prospektu (mezi tyto výjimky patří například nabídka cenných papírů určená méně než 150 fyzickým nebo právnickým osobám v jednom členském státě jiným než kvalifikovaným investorům nebo nabídka cenných papírů s jednotkovou jmenovitou hodnotou ve výši nejméně 100 000 EUR); další výjimky, resp. prostor pro výjimky stanoví čl. 1 odst. 5 a čl. 3 odst. 2 Nařízení o prospektu.

Zatímco u druhého typu výjimek lze dovodit, že v takových případech jde o veřejnou nabídku, ale bez povinnosti sestavit prospekt, u první výjimky již je posouzení komplikovanější. Zákon o obchodních korporacích navíc výklad komplikuje ve svém ustanovení § 480 odst. 3, které lze vykládat i tak, že bez ohledu na čl. 1 odst. 3 Nařízení o prospektu se za veřejnou nabídku považuje jakákoliv nabídka na úpis akcií s využitím přednostního práva. Třebaže členské státy na takové veřejné nabídky nemohou stanovit povinnost sestavit prospekt, samotné Nařízení o prospektu neomezuje členské státy v tom, považovat takové nabídky za veřejné nabídky pro jiné účely (viz čl. 1 odst. 3 druhý pododstavec Nařízení o prospektu). Na druhou stranu samotný zákon (§ 480 odst. 1 ZOK) stanoví, že zákon v rozsahu týkajícím se postupu při upisování na základě veřejné nabídky se použije jen tehdy, nebudou-li jeho ustanovení v rozporu s jinými právními předpisy upravujícími veřejnou nabídku, tj. s Nařízením o prospektu. Za takové ustanovení lze považovat i § 480 odst. 3 ZOK.

Přes veškeré výše uvedené nejasnosti zákona lze podle mého názoru přece jen dojít k určitému závěru ohledně jednotlivých variant postupu při zvýšení základního kapitálu upsáním nových akcií s využitím přednostního práva.

Předně mám za to, že ze zákona vyplývá, že úpis nových akcií s využitím přednostního práva je vždy zároveň úpisem na základě veřejné nabídky (ve smyslu zákona o obchodních korporacích – viz dále), ledaže jde o úpis jediným akcionářem. Na úpis akcií s využitím přednostního práva se tak použijí zároveň ustanovení o úpisu na základě veřejné nabídky (tj. § 476 a § 480 až 483 ZOK), třebaže s určitými odchylkami (při zvýšení základního kapitálu s využitím přednostního práva například nelze upsat nad požadované zvýšení). Opačnou optikou – úpis na základě veřejné nabídky má tři podkategorie: (i) úpis s využitím přednostního práva, (ii) úpis ve smyslu § 475 písm. d) ZOK, tj. v rozsahu akcií, které nebudou upsány s využitím přednostního práva, a (iii) úpis zcela bez využití přednostního práva. Rozlišování mezi podkategorií (ii) a (iii) je přitom důležité z hlediska toho, že zatímco v případě (iii) je myslitelný úpis nad rámec navržené výše zvýšení, v případě zbytkového úpisu podle § 475 písm. d) ZOK lze upsat maximálně tuto částku.

Zároveň je však třeba důsledně rozlišovat, kdy se nabízení akcií společnosti při zvýšení základního kapitálu považuje za (i) veřejnou nabídku výhradně ve smyslu zákona o obchodních korporacích (tj. aplikuje se výjimka v čl. 1 odst. 3 prvním pododstavci Nařízení o prospektu), (ii) veřejnou nabídku ve smyslu jak zákona o obchodních korporacích, tak Nařízení o prospektu, ale bez povinnosti sestavit prospekt (tj. aplikuje se některá z výjimek Nařízení o prospektu, zejména v čl. 1 odst. 4), (iii) veřejnou nabídku v obou významech a zároveň s povinností sestavit prospekt.

Lze tak rozlišovat následující kategorii zvýšení základního kapitálu (viz tabulka na následující straně).

Závěr

Ve vztahu k vkladové povinnosti zákonodárce v některých ohledech zákon skutečně vylepšil, případně poskytl výjimky usnadňující praktický život (zejména k povinnosti splácet peněžitý vklad ve společnosti s ručením omezeným). V určitých ohledech však promeškala šanci vyjasnit některé přetrvávající výkladové problémy.

Úpis s využitím přednostního práva	Úpis jediným akcionářem
	Veřejná nabídka pouze podle zákona o obchodních korporacích
	Veřejná nabídka podle zákona o obchodních korporacích i Nařízení o prospektu bez povinnosti sestavit prospekt
	Veřejná nabídka podle zákona o obchodních korporacích i Nařízení o prospektu s povinností sestavit prospekt
Úpis akcií, které nebyly upsány s využitím přednostního práva	Předem určený zájemce
	Dohodou akcionářů
	Veřejná nabídka pouze podle zákona o obchodních korporacích
	Veřejná nabídka podle zákona o obchodních korporacích i Nařízení o prospektu bez povinnosti sestavit prospekt
	Veřejná nabídka podle zákona o obchodních korporacích i Nařízení o prospektu s povinností sestavit prospekt
Úpis akcií bez přednostního práva	Předem určený zájemce
	Dohodou akcionářů
	Veřejná nabídka pouze podle zákona o obchodních korporacích
	Veřejná nabídka podle zákona o obchodních korporacích i Nařízení o prospektu bez povinnosti sestavit prospekt
	Veřejná nabídka podle zákona o obchodních korporacích i Nařízení o prospektu s povinností sestavit prospekt

Sjednání komanditní sumy a důsledky s tím spojené

DANIEL LÁLA*

Stipulation of a limited-liability amount and the consequences associated therewith

Summary: *The article deals with the stipulation and the consequences of stipulation of a limited-liability amount for some or all limited partners of a limited partnership. The author defines the concept of a limited-liability amount and states that the limited-liability amount shall always be stipulated in the partnership agreement. Stipulation of a limited-liability amount usually interferes with the rights of other limited partners and may also interfere with the rights of general partners, and therefore, the stipulation of a limited-liability amount always requires the consent of those partners whose rights are affected, even if it is possible to change the partnership agreement by a majority decision. Stipulation of a limited-liability amount has implications for the distribution of profit among limited partners, for bearing the loss of a limited partner, and their liability. The regulation in the Business Corporations Act raises a number of interpretation problems that the author solves. The author also discusses the consequences of changes in the amount of the contribution obligation on the limited-liability amount.*

Keywords: *limited partnership, limited-liability amount, limited partner, liability*

Institut komanditní sumy zavedl do českého práva zákon o obchodních korporacích¹.

Původní znění vládního návrhu Novely ZOK² (sněmovní tisk č. 207/0³) počítalo s úplným

* Autor působí jako advokátní koncipient v Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o. Za cenné připomínky při zpracování tohoto článku děkuje prof. JUDr. Janu Dědičovi. E-mail: dlala@ksb.cz.

¹ Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOK“ nebo „zákon o obchodních korporacích“).

² Zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony (dále jen „Novela ZOK“).

³ Srov. návrh Novely ZOK, novelizační body č. 146 a 147 sněmovního tisku č. 207/0, který je dostupný na internetových stránkách: <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=207&CT1=0>>.